Elen Kurik
Andres Kurik

Teie: 15.09.2019
Keskkonnaministeeriumile saadetud kiri
Meie: 22.10.2021 nr TO-JUH-6/243

Loode-Eesti rannikumere tuulepargi keskkonnamõju hindamise aruande avalikul väljapanekul esitatud tagasiside vastused

Allpool edastame vastused Teie 15.09.2019 Keskkonnaministeeriumile saadetud kirjas toodud tagasisidele. Kindlustamaks seda, et meie vastused osapoolte esitatud kommentaaridele ja seisukohtadele oleksid võimalikud sisulised ja ammendavad, on vahepealsel perioodil teostatud täiendavaid eksperthinnanguid ja analüüse, mille järeldused kajastuvad ka täiendatavas keskkonnamõjude hindamise aruandes.

Kommentaar nr 1: Joonised alates lk 167 - 179 näitavad selgelt, et kogu planeeritav tuulepargi ala on erinevate linnuliikide poolt kaetud, kes seal toituvad või talvituvad. Lisaks kattub arendusala poolenisti Apollo kaitsealaga. Samuti kinnitab 2017. a teostatud loendus, lk 182, et põhjatoidulised veelinnud on kogunenud madalikele, kuhu planeeritakse tuuleparke. Samuti jõutakse loendusel tõdemuseni, et “Vinkovi madaliku aulide arvukus oli tegelikult suurem, kuna mitmed suured parved jäid planeeritava kaitseala piiridest napilt välja. Oluline viga mida tehakse on, et igat väikest madalikku vaadatakse iseseisvana. Taolisel juhul ei ole Ramsari kriteeriumi saavutamine ühegi madaliku puhul võimalik, sest selleks on madalikud lihtsalt liiga väikesed. Vinkovi madal, Madalik 1 ja Madalik 2 on üks süsteem ja väärivad kaitse alla võtmist,” seisab lennuloenduse aruandes. Viimastel kümnenditel on näiteks auli populatsiooni arvukus Läänemeres drastiliselt langenud, mistõttu aul on arvatud globaalselt ohustatud liikide hulka ja välja töötatud kaitsekava. Aul on samas ka üks peamisi liike, kes tuuleparkide arendusalaks valitud madalikke asustab. On täiesti selge, et talvituvad-toituvad veelinnud ja tuulepark ei saa koos eksisteerida. Samuti on selge, et Hiiumaast põhjas paiknevad madalikud moodustavad tervikliku ökosüsteemi.

Vastus: Põhja-Hiiumaa rannikumeres on aulidele kõige olulisemad madalikud Apollo ja Hiiu madal. Nendele tuulikuid ei kavandata. Nagu on toodud ka KMH aruandes, siis Apollole lähimad tuulikud (arendusala TP1) on kavandatud sellest vähemalt 2 km kaugusele (2 km tuulikute alternatiiv 1 ning 2,6 - 6 km alternatiiv 2 korral). Kuna Apollo madalikule tuulikuid ei rajata, siis sealne veelindude oluline peatuspaik, toidubaas ja

ENEFIT GREEN AS
Lelle 22, 11318 Tallinn
Tel 5865 4999
Reg. kood 11184032
info@enefitgreen.ee
www.enefitgreen.ee

toitumistingimused säilivad. Vinkovi linnukaitseline väärtus ei ole viimastes uuringutes (2014-2015, 2017) esile tulnud. Rangelt võttes ei ületa veelindude arv Vinkovil koos Madalikega 1 ja 2 Ramsari 1% või 20 000 isendi kriteeriumit. Kuna aulidele olulisemad peatumisalad (Hiiu ja Apollo madalal) säilivad, siis Vinkovi hõivamisega ei kaasne tõenäoliselt aulidele olulist negatiivset mõju. Lisaks leidub aulidele sobivaid peatuspaiku nii Hiiumaa lääne-, edela- ja lõunarannikul kui Saaremaa rannikualadel. Neid kavandatav arendus ei mõjuta. Märgime, et lähtuvalt avalikustamisel saabunud arvamustest oleme linnustiku osas tänaseks läbi viinud ka täiendava hindamise (Offshore Bird Impact Assessment, Ramboll Finland OY, 2020). Selle üheks eesmärgiks oli hinnata, milline on kavandatava tuulepargi mõju aulide peatumisaladele Eesti rannikumeres tervikuna. Tulemuste kohaselt võib tuulepargiga kaasneda aulidele oluliste alade osakaalu vähenemine maksimaalselt ca 3%. Vähenemise all on silmas peetud seda, et aulid tuulikute alasid tõenäoliselt väldivad. See tähendab, et toimub linnustiku mõningane ümberpaiknemine. Apollo puhul ümberpaiknemist eeldada ei ole, kuna tuulikud asuvad sellest piisavalt kaugel. Aulidele (aga ka teistele rändelindudele) on tagatud alternatiivsed valikud peatumis- ja toitumiskohtade osas. Täiendame KMH aruannet nii alternatiivsete valikute osas kui ka täiendava hindamise tulemustega.

Kommentaar nr 2: 5.6 Mõju linnustikule
3) rändetee „pudelikaelaalad";
Paljude linnuliikide asurkonnad, kes pesitsevad Lääne-Siberi tundra- ja taigavööndis, läbivad Soome lahte oma rändel pesitsusaladelt talvitusaladele ning vastupidi.
Veelindude läbiränne järgib tihti rannajoont, mis põhjustab massilist koondumist neemetippudel ja kitsastes väinades. Väga suur osa lindudest, kui mitte öelda enamik, läbib ka Põhja-Hiiumaa rannikumerd. Suur osa neist teeb Hiiu madalikel rändepeatuse ning väiksem osa neist jääb sinna talvituma. Rändetee pudelikaelade temaatika on muutunud äärmiselt aktuaalseks seoses tuuleparkide planeerimisega nendele aladele (Põõsaspea, Põhja-Hiiumaa, Väinameri, Sõrve poolsaar). Selle uurimine nõuab radaruuringuid. Tuuleparkide tuled võivad olla väga suureks ohuks eriti rändavatele maismaalindudele, kuna meelitavad rändlinde tuulepargi aladele. Tuginedes visuaalvaatlustele rannikult kulgeb projektialale lähim maismaalindude rändekoridor Dirhami ja Spithami ninalt üle Osmussaare Hankosse ning vastupidi. Kuna radaruuringuid projektialal tehtud pole, siis teistest maismaalindude rändekoridoridest andmed puuduvad. Seega pole kavandatavad tuulepargid ohuks pelgalt veelindudele, vaid ka maismaalindudele. Samas puuduvad radaruuringud, mille baasil oleks võimalik välja selgitada rändekoridorid. Radaruuringute vajalikkust rõhutatakse juba 2015 aastal. KMH lk. 265: Kuna puuduvad radarvaatlused, siis saab seda rändeteed vaid oletada. Teisalt on TP 2, TP 3 ja TP 4 ajalooliselt tähtsad veelindude toitumisalad, mis tõmbavad veelinde ligi ning millest tingituna võib olla rändetee arvatust palju laiem, hõlmates kõiki kõneallolevaid madalaid. Kuidas saab teha selliseid oletusi teades, et Eestit läbib Ida-Atlandi Läänemere rände haru, mis on äärmiselt tähtis liikumistee arktilistele lindudele. Teades, et justnimelt need madalikud kuhu tuuleparke kavandatakse on neile tõmbekeskuseks. Selle asemel, et läbi viia radaruuringud, mille vajalikkust on korduvalt rõhutatud ka KMHs, tuginetakse hoopis oletustele, et tuuleparke saaks kindlasti madalikele paigutada, kuna seal on odavam ehitada?

Vastus: Lindude rändevood piirkonnas on teada ning olemasolevad andmed on piisavad analüüsimiseks ja hindamiseks, kas kavandataval tegevusel võib olla oluline negatiivne mõju linnustikule. Juhime tähelepanu, et piirkonnas on teostatud mitmeid linnustiku uuringuid ning nende põhjal on võimalik hinnata mõju olulisist linnustikule. Täiendavad uuringud on vajalikud enne tuulepargi ehitamist (samaaegselt projekteerimisega). Täpsustame KMH aruandes uuringute läbiviimise aega, et see selge oleks.

Mis puudutab kokkupõrkeohtu tuulikutega, siis nagu on toodud ka KMH aruandes, siis kuna veelinnud oskavad vältida tuuleparke ning lendavad tuulepargialadest mööda, on nende hukkumise risk kokkupõrkel tuulikuga madal. Täiendava hindamise raames teostati muuhulgas ka lindude hukkumisriski modelleerimine. Modelleerimine teostati piirkonna olulisemate liikide osas. Nt auli kui ühe olulisema liigi osas näitavad tulemused, et kokkupõrkes tuulikutega saab hukka maksimaalselt ca 40 isendit kalendriaastas. Teiste modelleeritud veelindude puhul on see number veel väiksem. Kogu auli siinsest populatsioonist moodustab see ca 0,025%. Hinnangu kohaselt võib mõju populatsioonile pidada oluliseks siis, kui see number ületab 0,5%. Seega ei ole ka täiendava hindamise kohaselt olulist negatiivset mõju kokkupõrkel tuulikutega näha. Maismaalindude osas (värvulised) nähtub hinnangust, et ka nemad oskavad tuuleparke vältida, kuid teatud tingimustes võivad rändel tuulepargialadele siiski kanduda. Nende hukkumisriskiks kokkupõrkel tuulikuga on Euroopas hinnatud keskmiselt 5-10 isendit tuuliku kohta kalendriaastas. Arvestades värvuliste populatsioonide suurust ning elulemust, siis jääb ka nende puhul vastav mõju väheolulisele tasemele. Täiendame KMH aruannet täiendava hindamise tulemustest lähtuvalt. Lisame aruandesse ka võimalikud täiendavad leevendusmeetmed. Märgime, et kui vajalik, tuleb võimaldada maismaalindude rändeaegne ja tundlike liikide massesinemise aegset tuulikute seiskamist. Täpselt millised leevendusmeetmed on vajalikud, selgub tuulepargi ehituseelse ja kasutusaegse uuringu käigus. Peatumisalade osas vt eelmist vastust.

Kommentaar nr 3: Lk 323 on välja toodud leevendusmeetmed:

1. Tuulikute paigutamine 2 km kaugusele Apollo madalast. Tuginedes tunnustatud ornitoloogi seisukohtadele, kinnitas hiljutine uuring, et näiteks kaurid ei tule tuuleparkidele lähemale kui 12 km. Mille põhjal jõuti järeldusele, et 2 km on piisav, kui uuringute tulemused kinnitavad, et see peaks olema vähemalt 12 km?
2. Tuuliku tüübid. Kuivõrd Enefit Green ise tuulikuid ei ehita, siis kuidas saab seda käsitleda leevendusmeetmena? Sõltutakse ju turul pakutavast. Et vibratsioon ja müratase oleks väiksem võimalikust on umbmäärane ja seda ei saa käsitleda konkreetse leevendusmeetmena. Puuduvad erinevate tuulikute võrdlusandmed;
3. Tuulikute rajamine. KMH's tõdetakse (lk. 323), et rajamise käigus hävitatakse tõenäoliselt kogu põhjaelustik. Põhjaelustiku taastumine on looduslik protsess. Kuidas see on käsitletav leevendusmeetmena?
4. Tuulikute paiknemine. Arvestatakse rändekoridoridega, kuid puuduvad radaruuringud ja seega polegi teada, kust rändekoridorid tegelikult kulgevad. Samuti on tõenäoline, et veelindude ja maismaalindude rändekoridorid ei kattu. Näiteks Tahkuna-Hanko liin, kus rändavad maismaalinnud pigem ristub veelindude rändega.

Seega käesoleva KMH põhjal ei ole võimalik seda leevendusmeedet isegi rakendada, kuna puuduvad radaruuringud;

5. Tuulikute tuled. Need kujutavad ohtu eelkõige maismaalindudele. Loetletakse erinevaid tulede tüüpe, värvusi ja jõutakse tõdemusele, et tegelikult keegi ei tea, kas sellel üldse mingit mõju on (paljud uurimistööd on üksteisele vastukäivad) See, et iga arendus nõuab eraldi lahendust ei ole leevendusmeede. Tulede puudumine on ainuke tõsiselt võetav leevendusmeede, kuid siin on tähelepanuta jäänud, et tuuleparkide arendusala vahetus läheduses kulgeb aktiivses kasutuses olev laevatee ja seega on tulede väljalülitamine navigatsioonilistest nõuetest tulenevalt mõeldamatu. Samuti võivad tuulepargist põhjas liikuvad laevad oma navigatsioonituledega meelitada maismaalinde otse läbi hakklihamasina.

Vastus: 1. 2 km Apollost tuleneb auli kui piirkonna olulisema ja Apollo meremadaliku looduskaitseala üheks kaitse-eesmärgiks oleva linnuliigi kaitse tagamise vajadusest. Apollo tähtsus kauridele ei ole uuringutes esile tulnud. KMH raames 2014-2015 läbi viidud ornitoloogiliste uuringute käigus Apollo madalikul kaure ei täheldatud.

2. Märgime, et tänasel päeval on turul saada erinevaid variante, mille seast saab valida sobivaimad. Tuuliku müra- ja vibratsioontase on kahtlemata üks valikukriteeriumidest.

3. Täpsustame, et KMH aruandes ei väideta, et tuulikute rajamisega kaasneb kogu merepõhjaelustiku hävitamine. Hävineb merepõhjaelustik vundamentide all. Samuti ei käsitleta põhjaelustiku taastumist kui leevendusmeedet. Selgitame, et teatud meetmetega on võimalik aidata kaasa põhjaelustiku taastumisele. Näiteks vundamentide materjali valikuga (maksimaalselt looduslikule merepõhjale sarnane, et võimaldada liikide kinnitumist). Taoliste meetmete käsitlemine on igati asjakohane.

4. Lindude rändevood piirkonnas on teada, lisaks on kavas samaaegselt projekteerimisega läbi viia uuring. Meetme rakendamisel lähtutakse uuringu tulemustest. Vt ka eespool rändeteid käsitlevat vastust.

5. Täpsustame, et KMH aruandes ei väideta, et ei ole teada, kas ühtedel või teistel tuledel üldse mingit mõju on. Efektiivsus sõltub suuresti konkreetsest arendusest, mistõttu tuleb valikul läheneda juhtumipõhiselt ja selliselt on see ka aruandes välja toodud. Aruandes on välja toodud tuledest tulenevate mõjude leevendamiseks teadaolevad erinevad meetmed. Vaatame vastava leevendusmeetme veel üle ja niivõrd kuivõrd praeguses etapis võimalik, täpsustame konkreetse arenduse konteksti. Kahtlemata on olulisel kohal ka laevaliikluse ohutus. Kindlasti teeme koostööd Veeteede Ametiga selle tagamiseks.

Kommentaar nr 4: Teeme ettepaneku loobuda tuuleparkide rajamisest Hiiumaast põhjas asuvatele meremadalikele, kuna kahju looduskeskkonnale on korvamatu ja tagajärjed ettenägematud. Ainuke võimalus seda konflikti siluda on rajada tuulepark kaugemale linnualadest, mis tähendab kahtlemata suuremaid sügavusi ja ilmselt ka suuremaid kulutusi. Et kulutada vähem ja teenida kiiremini suuremat kasumit ei saa

tänases maailmas olla põhjenduseks looduskeskkonna ja ökosüsteemi hävitamisele. Lindudel ei ole kuskile minna, kuid tuuleparke saab rajada ka mujale.

Vastus: Ettepanek võetud teadmiseks, kuid selle kommenteerimine ei ole meie pädevuses. KMH menetlusega seotud otsuseid teeb KeHJS kohaselt otsustaja (Keskkonnaministeerium). Küll märgime, et oluline on mõista, et igasuguse merealade hõivamisega (sh meretuulepargi rajamisega) inimese poolt kaasnevad negatiivsed mõjud merekeskkonnale ja sealsele elustikule, sh linnustikule. Oluline on, et tõsised ja pöördumatud tagajärjed oleksid välistatud.

Lugupidamisega,

(allkirjastatud digitaalselt)
Karmo Kõrvek

Meretuuleenergia arendusjuht
Enefit Green AS
karmo.korvek@enefitgreen.ee